

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 5. vel. serpana 1870.

List 31.

Sv. Jožef.

Živi Jožef, naša dika,
Živi varh Odrešenika
In Zveličarja vladar!
Živi Večnega ljubljencec
In Marije zaročenec,
Jožef, čudov božjih dar!

Sladke jasli in povoji,
Sladka leta, dnevi tvoji,
Ko redil si Jezusa;
O kak bilo čudovito
Je življenje ti častito
V družbi Sina božjega!

Jezusu si gledal v oko,
Ga jemal na srečno roko,
O nezmérjena blagost!
Lice k licu si pritiskal,
Mu poljubke svete vtiskal,
O preblažena sladkost;

Zdaj za kralja Dete slaviš,
Zdaj, „moj Bog, Gospod!“ mu praviš
V tisučerni radosti;
Zdaj ga kot Očeta moliš,
Zdaj ime mu sina voliš
S sto in sto dobrikanji.

V rokah Jezusa nositi,
Vsega sebi osvojiti,
Je bogastvo vsih nebes.
In z Marijo občevati,
Boga Sina ljubkovati,
Oh to je veselje res!

Kdo ne hotel bi objeti,
Jezusa v naročje vzeti
In ne želel mu dopast' ?
Le za Jezusom hoditi,
Večno zvesto ga ljubiti,
Bodi duši prava čast!

Tebe, Jožef ljubeznjivi,
Kinča venec nevenljivi
S cvetja sramožljivosti;
Zato čast ni drugim dana,
Kakor tebi darovana
Je od večne Milosti.

Srečna, srečna duša moja!
Če jo var'je roka tvoja
Zapečljivosti pušic;
Oh pri tebi naj počiva
In pod tvojo brambo vživa
Venec rajskih veselie!

O svet' Jožef! prošnje sliši!
Ti z Marijo nas obiši
V grenki uri smertnih tmin;
Jezusa pa za nas prosí,
In od sodbe duše nosi
Do nebeških domovin!

Nedolžnost.

Najslajše veselje
Nedolžnost imá,
Največa je ona
Lepota sercá.

Res lépe so rože,
Ki čversto cvetó,
A kdo jih primerjal
Z nedolžnostjo bó ?

Zlató in srebró se
Prelépo bliščí,
Pa serce nedolžno
Se lepše svitlí.

Zveličar naš sam je
Takó bil dejal:
„Bodite nedolžni
Nebó vam bom dal!“

Če taki ne boste
Kot mali so ti,
V nebeško kraljestvo
Ne boste prišli!“

Radosti saj prave
Nedolžnost je vir
In v nji le prebiva
Nadzemeljski mir.

Nedolžnost presveta
Zlat ključ je zares,
Po katerem odpró se
Nam vrata nebes.

Oj, srečen, ki ima
Nedolžno sercé,
Po duši že úd je
Angelske versté.

V nedolžnosti hrani
Se rajska sladkóst,
Družica je njena
Preserčna radóst.

Oj, človek, ohrani
Nedolžnost sercá,
Ker ona peljala
Te bo do Boga! Br. A. V.

Neznana ura.

Neznana ura bliže zmer prihaja
In vsaki dan smo bliže njé;
Zna biti, da je tukaj žé,
Ko časa radosti nas še napaja.

Kdo uro nam pové sedaj neznano,
Kedaj šli bodemo s svetá?
Nihče odgovora ne dá, —
Nobenemu to vediti ni dano.

Zató pripravljenim nam treba biti
Za vsako uro, vsaki čas,
Ne vémo, kdaj nam reče glas:
Zdaj pústi svet, ker moraš v večnost iti!

Naj vence svet vesoljni mi daruje,
Naj slava mi povsod doní,
Sercé imá, kar si želí;
Po tém Sodnik pravični ne vprašuje!

Kaj dobrega, kaj slabega sem storil,
Al brat mi bil je človek vsak,
Število mojih vseh napak,
Besedo vsako, ki sem jo govoril:

V življenja bukvah imaš dela moje
Zapisane vse, moj Gospod,
Saj Ti si priča mi povsod,
Kakó zapóvedi spolnujem Tvoje.

Sercé mi trepetá, Gospod, od straha,
Pred sodbo priti se bojím,
A vendar tudi si želím,
Da bi me skoraj vzel iz zemlje praha.

Ker le pri Tebi tam je dobro biti,
Tam rad bi stavil šator jaz,
Da gledal Tvoj bi svet obraz
In mogel večno Tebe bi častiti.

Sodnik pravični, vendar milostljivi,
Usliši prošnjo to mi vsaj:
Ko k Sebi me pokličesh kdaj,
Da bom pripravljen, — Ti me sam poživi!

Kaj nam pomaga stan, bogastvo, slava,
Ker ne nesemo nič seboj?
Kaj hoče nam prijatelj roj? —
Le v dobrih delih naša bo veljava! Br. A. V.

„Anathema sit!“ *Bodi izobčen.*

Sovražniki svete cerkve prav radi očitajo katoličanom, da papež drugoverce, pa tudi celo svoje lastne verce pogubljuje, da une imenuje „ketzerje,“ te pa izobčuje, „preklinja.“

Sovražniki bi radi papeže v sovražstvo spravili, zato jih tako popisujejo, kakor bi bili, kdo vé, kako terdi, neusmiljeni, celo trinoški. Znano je, kako gerdo je Luter papeže psoval. Je pa ravno nasprotno, ker papeži so naj boljši očetje svojih vernikov, pa tudi vsih ljudi; to so pokazali sedanji papež in drugi o vsaki priliki. Papeži ne pogubljujejo nikogar, to le sam Bog zamore; izobčujejo pa v naj večji sili grešnika ne zato, da bi bil preklét in pogubljen, ampak zato, da bi se spreobernil in zveličal. Izobčiti, „ekskomunicirati“ se ne pravi „pogubiti,“ ampak izločiti, namreč iz cerkvenega občestva; — pa ne izločiti za vselej, ampak dotlej, da se spreoberne in pokoro dela. In če to stori, bo de z veseljem zopet sprejet kakor zgubljeni sin v evangeliju.

Ljuški časnik v Baltimori 9. jul. 1870 piše o tej reči nekoliko obširniše in pravi nekako to le:

Kaj tedaj pomenijo te besede („Anathema“)? Njih pomen je najprej: da je kdo izločen. Cerkev Kristusova je namreč družba, ktero veže priserčna skrivnostna edinost. Kristus jo primerja s čedo, celo z vinsko tertó, in samega sebe imenuje življenje. Sv. Pavel pa posebno ljubi podobo telesa, ter pravi, da je cerkev telo, ktere ga glava je Kristus. Vez, ktera telo z glavo zedinja, je vera, in pa ne le samo zunanja vera v spoznavanju, temuč posebno znotranja milost sv. vere, ki se doveršuje v ljubezni, ktero sv. Duh nam v serca zlija. Znano pa je, da človek s smertnim grehom ne le da zgubi to ljubezen, ki je v zvezi s posvečujočo milostjo, temuč z vsakim velikim grehom zoper vero zgubi tudi milost vere same.

Kdor tedaj kako versko resnico zaverže, radovoljno nad njo dvomi, njemu se je razsula barka njegove vere, storil je barkolom, on vere nima. Zakaj če tudi pravi, vse verujem, le samo tega stavka ne verujem, on samega sebe slepi; prazne so njegove besede. Zgubil je krepost vere z grehom zoper vero in ne veruje več tako, kakor je k zveličanju potrebno. (K zveličanju je namreč po katekizmu potrebno, da vernik veruje za terdno, kar je Bog razodel in sveta katoliška cerkev zapoveduje verovati.) Ker pa je milost vere (gratia fidei) poslednja vez, ktera veže kak ud s telesom Kristusovim, kakor pravi sv. Pavel: „brez vere je nemogoče Bogu dopasti,“ torej se je taki človek sam ločil od Kristusove cerkve; in to je prvi pomen besed: anathema sit! „on je zunaj,“ „je izločen,“ in cerkev pové, okličé, da veljá za tacega, ki je zunaj cerkve.

Ker je pa nemogoče Bogu dopasti brez vere, ker je verovati prvo (pa ne edino in ne poslednje), kar mora človek imeti, ako hoče k Bogu priti, iz tega nasledva, da taki, ki ne veruje, tudi ni zmožen prejematí pomočkov in milost za zveličanje. Taki bi pomočke in milosti le skrunil; cerkev tedaj, ki je oskerbnica in

varhinja zakladov in kervi Kristusove, mora odvracati tako skrunjenje svojih svetost, in torej takemu nevercu odreče svete zakramente. To je drugi pomen teh besed.

Poslednjič pa je tudi jasno, da človek, kteri živi v radovoljnem ločenju od Boga, je sovražnik Božji in v tem stanu nezmožen za zveličanje. Torej imajo besede: anathema sit! tudi ta prav resnični, če tudi strašno resni pomen: Kdor ktero od Boga razodeto resnico zaverže, on se izroči božji jezi, in ako ostane v svojem sovražstvu z Bogom, bo večno prekletstvo njegov délež.

Čisto napéno in lažljivo je tedaj, da cerkev koga preklinja. Ona bolje pozná Kristusa, svojo glavo, kakor pa sovražniki Kristusovi; ona vé, da si je Gospod sodbo prideržal. Torej je od nekđaj molila za svoje in Kristusove sovražnike. Ne smé se pa dati motiti sovražstvu in zasramovanju svojih sovražnikov, da bi iz boječnosti opustila resnici spričevanje dajati, laži znamnje na čelo vžigati, in svojih otrok svariti, braniti, otevatí. Bog daj, naj bi svet znal kaj več posnemati veliki zgled močnodušnosti in prizanaševavne ljubezni, ki ga cerkev daje! Tudi v sercih vernikov bi bilo manj tesnosercnosti in manj sovražstva, pa tudi več blagoslova pri njih trudu in več mirú v njih življenji, ako bi se ravnali po zgledu sv. cerkve. Toliko ameríkanski list.

Naj postavimo tukaj še, kar piše dr. Jos. Wick o tej reči.*) On pravi: Bi mar papeži ne smeli izobčevati? Pa to je storil že sv. Pavel kerviskrunskemu Korinčanu. Sej je vender rekel tudi Zveličar sv. Petru, da zamore nebesa tudi zakleniti nekakim ljudém, jim grehov ne odpustiti. Imeli so celo že judovski duhovni pravico iz shodnic izločevati; bo imel mar papež manj pravice?

Izobči pa se nihče ne, razun po mnogem in živem svarjenji, žuganji, prošnji in ne zavoljo malih reči, temuč zavoljo naj večih grehov in silovitost. Kralji imajo vojake, tope, da se zoper sovražnike branijo, in visli, ječe za hudodelnike in jih rabijo: kaj pa ima papež (zoper zunanje mogočnike)? V obéh primerljajih nič, razun izobčenje v naj večji sili. Drugovercev tudi ne pogubljuje: on le pravi to, kar je rekel Kristus: kdor ne veruje in ni keršen, ne more v nebeško kraljestvo, — in kar je rekel že pred tisuč šeststoletí sv. Ciprijan, ki ni bil papež: „kako more tisti Boga imeti za Očeta, ki nima cerkve za mater?“ Sicer jih prepusti Božjemu usmiljenju, moli za nje, katoličanom ne prepoveduje, da drugovercem zvestobo in poroštvó ohranijo, gosposki pokoršino skazujejo, zapoveduje nasproti ojstro: da vsim ljudem dobro delajmo, dolžnosti do vsih spolnujmo, „da vidijo naše dobre dela in hvalijo Očeta, kteri je v nebesih.“

Kar tiče pa besedo „ketzer“ (s ktero sovražniki toliko mahedrajo), le tá ni katoliškega izvira; iz katoliških ust jo je tudi redkokrat slišati. Imajo jo naj večkrat tisti v ustih, kterih očetje so jo iznašli, ker same sebe so imenovali „čiste,“ „kathare“ ali „ketzerje“ v nasprotji s katoličani, ktere so psovali za „nečiste.“

Prepozno začetje in prezgodnje jenjanje v odreji.

Starši in redniki neizrekljivo greše, ako s pravim izrejevanjem pri otrocih prepozno začno, to je, še le takrat, ko so se v otrocih že slabe nagnjenja in hudobne strasti izbudile in vkoreninile. Zakaj take že zbudjene nagnjenja in strasti zavirajo in ustavljajo vsako še toliko skerbno, pa prepozno učenje. Kakor hitro se otroče zaveda, prec se mora sveta vera v njegovo nedolžno, ne še pohujšano in pokvarjeno serce sejati. Tako serce je naj bolj pripravno resnice svete vere prejematí, in njene zapovedi spolnovati, ker ga strasti in hudobije s ternjem malopridnosti še niso zarastle.

*) Gl. Das Büchlein vom Pabst, Regensb. 1862.

Kako težavno je delati pot naj svetejšim resnicam v serce, in ga nagibati v spolnovanje Božjih zapovedi, ako že posvetni duh v njem kraljuje in ga popolnoma v sužnosti ima!

Ako je zemlja dobra, zrahljana, kalilo bo seme hitro v njej, in če je vreme le nekoliko vgodno, obrodilo bo tudi dober sad. Ako je pa zemlja suha, terda, ali premočirna in s plevelom zarašena, se je seme ne bo prijelo in ne bo ne zelenelo in ne sadú obrodilo. Taka je tudi z otroškim srcem. Kar se prepozno dela, je po navadi zamujeno. Še tako dobro zdravilo ne bo več pomagalo, če se je bolezen zavoljo odlašanja že preveč vkoreninila in preveliko moč dobila. Taka je tudi z dušnimi boleznimi. Zgodaj se mora na nje paziti, in prec pomagati. Terma otroka se mora prec, kakor hitro se je pokazala, upogniti, zatreti, zdrobiti, če ne, bo taki poznej neukrotljiv svojeglavec, s katerim v družbi bo težko živeti. Tudi majhnemu otroku se ne smé nikoli pripustiti, da bi z jokanjem in kričanjem iz staršev kaj izsilil. Če se starši takemu otroku vdajo, in mu s tem svojo slabo stran razodenejo, prec spozná otrok svojo zmago, in poznej bo staršem njih napčno prizanašanje in prijenjevanje britko vračeval z nehvaležnostjo in vkljubnostjo, kar so si sami izredili. Zato se mora otrok učiti in izrejevati začeti že takrat, ko se še sam sebe prav ne zavé, in še ne more spoznavati: zakaj mora to tako biti in ne drugač. Tako modro, potrebno, pa tolikrat zanemarjeno ravnanje priporoča in zapoveduje sv. Duh v mnogih krajih sv. pisma: „Imaš sinove, uči jih in pripoguj z mladosti njih vrat.“ (Sir. 7, 25.) „Razuzdan konj bo neukrotljiv, in razvajen sin bo samopašen. Gladi sina, in strahoval te bo. Igraj se ž njim in žalil te bo. Nikar se ž njim ne smejaj, da ne boš žaloval, in da na zadnje tvoji zobje skomine ne dobé (da te ne bodo grehi tvojega otroka topli). Ne prepušaj ga v mladosti njegovi volji, in ne pušaj v nemar tega, kar si on vmišlja. Pripoguj v mladosti njegov vrat, in tēpi ga s šibo, dokler je otrok, da ne bo terdovraten in tebi nepokoren, da te ne bo serce bolelo!“ (Sir. 30, 8--12.)

Starši torej z učenjem in izrejevanjem ne smejo odlašati tako dolgo, da bi se že vse hudobne nagnjenja v otrocih izbudile; tudi se ne smejo samó na pamet otrok opolégati, da bi jih učili le to in takrat, kar in kadar po pameti razumeti morejo, tega ne, temuč kakor hitro je mogoče, jih morajo učiti, lepe lastnosti v njih buditi, slabe pa zatirati. In kar z lepo ne gre, se mora pa z ostrostjo, s strahom, tudi s šibo izpleti. Star pregovor pravi: „Šiba novo mašo pōje;“ to je, učenje in izrejevanje z modrim strahom zedinjeno veliko dobrega sadú obrodí. Res je prav za prav, da se s šibo čednost in krepost ne dá vtepstí, ali če se tudi vtepstí ne dá, ji saj pot pripravlja. Torej govori sv. Duh po modrem: „Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojega sina, kdor ga pa ljubi, ga zmeraj v strahu ima. Nikar otroku tepenja ne odtegni, zakaj ako ga s šibo udariš, ne bo umerl. Ti boš njega s šibo udaril, in njegovo dušo pogubljenja rešil.“ (Pripov. 23, 13, 14.) „Šiba in svarjenje modrost delite, otrok pa, kateri je svoji volji pripušen, svojo mater sramoti. (Pripov. 29, 15.) „Neumnost se serca otrokovega derži, šiba strahovavka jo pa prežene.“ (Pripov. 22, 15.)

Toliko je torej na tem ležeče, ako se s pravim strahom otroci zgodaj hudega odvajajo, ker modri pravi: „Česar se mladeneč navadi, od tega tudi star ne odstopi. (Pripov. 22, 6.) In prerok Jeremija govori: „Dobro je človeku, kadar je v jarem od svoje mladosti vprežen.“ (Žalostna pesm. 3, 27.)

Kakor je pa napčno, ako se keršanska reja in strah predolgo odklada, tako škodljivo je, ako se prezgodaj

neha in se človek tako rekoč takrat iz vojnic izpusti, kadar strasti in hude nagnjenja naj bolj divjajo. Sam se ne zná še ali če se zná, se noče prav ravnati, in drugi so ga zapustili, in tako je mladi človek s prirojenim hudim nagnjenjem v naj nevarnišem stanu. Koliko bi se jih ohranilo, ako bi le nekaj malo bili navezani na kako nravno pravilo po višjem ter bi slaba volja imela nekaj podpore, ki pa brez tega svojo pot gredó in se neznansko pogreznejo — velikrat za vselej.

Zato tudi sveta cerkev prav modro svoje zapovedi daje zastran sv. maše, velikonočne spovedi; zato n. pr. cerkveni višji imajo z verniki vsako leto spraševanja pred velikonočno spovedjo; zato daje in pobira spovedne listke za velikonočno spoved. Koliko bi jih to dolžnost opustilo, ako bi tega lahkega spodbudljeja ne imeli. Zavoljo tega je v resnici obžalovanja vredno, da so se n. pr. po velikih mestih spraševanja vernikov za velikonočno spoved pa spovedni listki bili jeli zlagoma opuštati. Človek je taki, da mora nekaj imeti, kar ga na spolnjenje njegovih dolžnosti opominja in potem jo tudi ložej spolnuje. Ako liberalci vpijejo, da se s tim svoboda prikrajšuje, je to le od tod, ker jim je vera sama zoperna in zoperne dolžnosti, ki so z njo sklenjene.

Enako se greši pri šolski mladini, kateri hočejo prezgodaj vse na lastno vest in voljo pustiti, če se opraviš svoje cerkve vdeležuje ali ne. Ali ni to čudno, da v posvetnih rečeh mora biti sto in sto paragrafov, da vse v naj boljem redu napreduje: dolžnosti, ki so naj imenitnejši in naj potrebnejši, bi se jim pa na voljo pustile, če jih hočejo spolnovati ali ne, češ, da sami vejo, kaj je treba, ali da se dela zoper svobodo, ako se jim ravnala in povelja dajejo! Ali ni veliko bolj umu primerno to-le pravilo: Dokler se primerno in potrebno zdi, v naukih mladino na red in ravnala vezati, je to še bolj primerno in potrebno v nravnih in verskih rečeh. Da je taki red zoper svobodo, to je naj bolj neslana laž, ker sicer bi bila vsaka družba s svojimi paragrafi in pravili zoper svobodo. Gotovo veljá stavek: Ako hočeš v naši družbi biti, moraš njene pravila spolnovati, — noben pameten ne bo ugovarjal, da je to zoper svobodo. Potem mora veljati tudi stavek: Ako hočeš učenec biti, se moraš šolskim pravilom podvreči. Nad vse pa stavek: Ako hočeš katoličan biti ter se zveličati, moraš verske in cerkvene zapovedi spolnovati, — in le ne spamet, brezglavnost bo ugovarjala, da je to zoper svobodo, da je sužnost ali kaj enacega. Naj večji suženj gotovo je tisti, kateri se nobenemu redu ne podverže, zakaj: on je suženj svojega slepega nagnjenja, katero je naj večji trinog.

Ali je res verovati nič vediti?

„S pomočjo Belcebuba izganja hudiče,“ so kričali terdovratni judje, nemogoč drugač tajiti očitne resnice; „kristijanje molijo oslovsko glavo,“ tako so gerdili spoznovalce sv. vere Kristusove brezbožni neverniki. Take in enake laži znašli so nasprotniki sv. nauka že v prvem stoletju, da bi jih, kolikor le mogoče, veliko odvernili od ljubezni in pečanja za vero Križanega, da bi jih preslepili, kolikor mogoče, resnico kar brez vsakršne preiskave zavreči. Kaj ne, tako počenjanje je bilo kar gerdo! Sedanji čas se kaj enacega gotovo ne nahaja, djali boste, dragi čitatelji! Da bi bila resnična ta vaša želja! Žalibog, da tudi zdaj imajo limanice, na ktere vabijo liščike in vsaktere tičke pisanega perja in plitvega znanja. Veste, dandanes je skoro najhuša zabavljica očitanje: „Ti nič ne veš!“ in te se mnogi bolj bojé, kakor samega „bognasvari.“ Na to bojazen zidajo nasledke tegale stavka, spušenega po svetu z velikim šumom in hrupom: „Verovati se pravi nič vediti!“ Od tod prihaja, da mala in prav ljuba besedica ve ra

marsikoga že tako prestraši, da bi se skoro prekrizal pred njo! Jaz pa pravim, korajža veljá; bližajmo se temu strahu in oglejmo ga! Morebiti se tudi tukaj spolnijo besede naših očakov: „Strah je v sredi votel, okrog kraja ga pa nič ni?“

Vera! Kje se nahaja? Ali bi se vsaj morala nahajati? V družini je ona ista moč, ki veže vse ude, da živé v ljubezni in miru! „Vašim besedam verjamem,“ pravi dete staršem, „da ste me zredili z velikim trudom, da se vam je v skerbeh zarad mene pobelil že marsikak las na glavi; verjamem, da me ljubite in zarad tega hočem vas tudi jaz ljubiti, vam onemoglim hočem jaz po moči postreči!“ „Verjamem,“ odgovori oče, odgovori mati, verjamem! in obema se razlije mir in veselje po obrazu, oba hvalita Boga, da jim je dal dočakati teh srečnih dni. Če pa v družini manjka te med-sobne vere, pretergana je vez ljubezni, nastane pa prepír, sovrašтво in nesreča. Ali ni to res? Kaj je toraj vera v družbinskem življenju? Ali ni vednost za pravo srečo? In ali je ta vednost mar tako malo vredna? Lejte, tu se je že oni sovražni strah v nič zgrudil, ali bolj prav, spremenil v naj boljšega prijatelja! O ko bi le kaj veliko vere bilo sploh med ljudmi občevajočimi med saboj! Pa zakaj je nič? Zakaj drug družemu ne verjamemo? Zato, ker je gerda laž s svojim spremstvom: goljufijo, krivico, obrekovanjem, sebičnostjo, škodoželjnostjo itd. v sredi med nami postavila svoj sedež! Pa kdo bi popisoval vse hude nasledke, odprite oči in videli boste, da vse homatije izvirajo od tod, ker vere ni! Da bi kmalo prišla nazaj! — Pa stopimo korak dalje!

Vera! Ali ne sloni na njej vsa zgodovina? Kaj bi se tu reklo: verovati se pravi nič vedeti? Ali ne zametujete s tem stavkom vse zgodovine? „Nemogoče, nemogoče!“ zavpijete večkrat prebiraje zgodovino, pa vkljub temu vendar ne dvomite o resničnosti one dogodbe, ker jo je zapisal vere vreden mož! In ko bi tu ne imeli terdne vere, zgubljen je za vas vsa minulost s svojimi zakladi, z vsemi pridobitki vedno delajočega duha! — Toraj že v drugo se je vaše strašilo spremenilo v prazen nič!

„No, pa vsaj te in take vere ne tajé, zato ker bi bila potem neumnost tega stavka preočita, akoravno bi tudi to vero morali zametovati, če bi hoteli dosledni ostati. Tajé samo vero v razodenje Božje, češ, v katoliški cerkvi (ki je ravno sozidana na razodenje Božje) se tirja slepa vera! Poglejmo, ali je to res? Ali se verovati res pravi nič vedeti?“

Vera ni samovoljno mišljenje, ona ni nevredna lahkomišljenost, ona ni puhla podoba prazne fantazije, pa tudi ne zgolj mehek čut; marveč, kakor pravi Paskal, vera je najvišje delo našega razuma, kajti v svesti svoje minljivosti in omejenosti spozná razum na vednostni poti brezdvomljivo resnico in gotovost Božjega razodenja, in premagán po resnici se ji prostovoljno podverže.

Toraj mi, spoznavši, da moremo sami vedeti, od kod da smo in kam gremo, moramo iskati, ali ne najdemo tega kje zapisanega od tacega, ki to lahko vé? In res, naš razum najde razodenje Božje: „Bog je vstvaril vse iz nič. Bog te je vstvaril, da se z njim vekomaj zediniš in v dosego tega namena ti je dal postaviti in te podučil po svojem lastnem Sinu!“

Če še dvomimo, ali je to res Bog razodel ali ne, odvzame nam zgodovina ves dvom, kazaje nam obile čudeže, ktere je storil Bog v poterditev svojega razodenja, kazaje nam toliko prerokovanj, ki so se vse spolnile do najmanje čertice! Ali je toraj zoper razum, če verujemo nam razodete resnice? Našega razuma lastnija je, da nič za resnično ne spozná

brez dovoljnih vzrokov; ali se pa verovaje razodenju ne opiramo na samega Boga? Če se v življenju sklicujemo na razumnega človeka pri rečéh nam manj razumljivih, in če se temu sklicovanju nobeden ne posmehuje, ali se nam mar smé posmehovati, če verujemo skrivnosti zanašaje se na besedo Božjo, na Boga samega vsegavednega in neskončno resničnega? Ali je toraj naša vera slepa, brezumna? Ali toraj nič ne vemo, če verujemo?

Stari in novi moderci modrujejo hodé po lastni poti, odvrtače se od razodenja Božjega; ali oni prvič resnice ne poznajo, n. pr. oni tajé Boga, svetu pripisujejo večnost, človek je po njihovem mnenju samo bolj razvita žival, in po smerti ne vidijo družega, kakor konec! O tega neumnega nauka, nespodobnega za človeka, ki je vstvarjen po podobi Božji! Drugič pa še o vseh teh vprašanjih ne vejo nič gotovega! Eden terdi to, drugi uno; tako se motajo in motajo, da na zadnje pridejo k groznemu stavku: „Nič ni resnice, vse je laž!“ Tako govore možje, ki svojejglavno nočejo nič verovati, in ustijo se, da veliko vedó! Toda vprašam, ali se to pravi vedeti? Če jaz koga vprašam: Koliko je 2 pa 3, in on mi odgovori: „Morebiti je kakošnih petnajst,“ ali ne bo vsakdo rekel, da on nič ne vé! Enaka je s temi modrijani; tudi oni nič ne vedó; kajti vednosti prvi značaj je resnica, in če mi kdo kaj še s tako lepimi besedami popisuje, vse to ne veljá nič, če popis ni resničen! Vsaka stara ženska, še več, vsako šestletno dete več vé, kakor vsi ti lažnjivi modrijani vkup! Toraj, je li resnično: verovati se pravi nič vedeti? Ali nam to premišljevanje ne kaže ravno narobe: Nič verovati se pravi nič vedeti?

Pa zakaj se veri tako upirajo? Zato, ker tako živé, da bi bilo za nje naj bolje, ko bi res ne bilo Boga! Da bi utajili razodenje Božje, pravijo, da so čudeži nemogoči, in da Bog ni mogel človeka vstvariti! Kako si pa oni začetek vsega življenja na svetu razlagajo? Takole modrujejo: Deli, sostavljajoči svet, so od vekomaj in pred toliko tisoč leti so imeli tako moč, da se je razvil iz njih človek!.. Ali mi vprašamo, zakaj pa nimajo še zdaj te moči, in kdo jim je porok, da so jo nekdanj imeli? Ali pa, odkod pa nam pride dar jezika, odkod naša prostost, od kod moč mišljenja, od kod znanje o nadzemeljskih resnicah? Vsaj tega nič ne nahajamo v vseh delih, iz kterih svet obstoji! In česar kdo nima, tega tudi dati ne more!

Lejte, kam zabredejo odvernivši se od vere! Potem se pa še bahajo, da nekaj vedó! — Nič ne vedó. Resnične so besede, da poveršno zajemanje iz studenca modrosti pelje od vere, globokeje zajemanje pa zopet nazaj k njej pripelje! Prava vednost mora človeka napotiti k veri, vera pa vednosti dodeli še le pravo popolnost, pravo vrednost! Vednost brez vere je kakor oko v temi. Nič ne razloči, in če gremo prederzno naprej, gotovo poginemo, ako pa pazimo, priti utegnemo do luči, kjer potem veselo in naglo napredujemo! To poterjujejo vsa stoletja! Ali niso naši cerkveni očetje nič znali? Poglejmo le sv. Avgušтина, sv. Tomaža Akv.! Ali nam nista pravo spričevanje, kaj premore naš razum, če sledi zvesti voditeljici, sv. veri? In tudi mnogo zgledov novejših časov poterjuje to resnico; kako so oživeli vsi talenti stopivši v katoliško cerkev, a kako so prej čversti talenti onemogli izstopivši iz nje!

Veliko še bi se dalo povedati zoper ono prazno strašilo, pa naj to zadostuje; le še cno kratko povestico!

Ali ste že slišali od slovenskega Pavliha? Kratko naj tu omenim le eno samo njegovo prigodbico.

Mati njegova, dobro vedoča, da pred njim ni nobena reč varna, skriva gredé od doma ves svoj prihranjeni denar v peč, in da bi Pavliha vsaj tudi po peči kaj ne berskal in ne razmetal dražega zaklada, mu zapreti rekoč: „V peč nikar nič ne poglej, notri je Kukec, strašna zver; koj ti bo kri izpila in te živega požerla!“ Mati odide, Pavliha se pa za pečjó trese, kar dihati si ne upa mislé na Kukca. Kar pride lončar lonce prodajat. Kako se ga je Pavliha razveselil! „Oh oče, govori Pavliha, v peči je hudi Kukec, in če mi daste par loncev, naj bo Kukec vaš!“ Mož, spoznavši Kukca, mu pusti vse piskre in čepine, pa jo hitro odmaha z zakladom.

Ali ni ta zaklad z nezaslužnim primkom naša sv. vera, katero nekteri tako gerdo naslikajo — češ, vera, to je čudna reč, verovati se pravi nič vedeti, da s tem strašijo otroke? In ali ti otroci niso res podobni Pavlihu, ki svoj naj dražji zaklad prodajo za nekoliko črepin, za nekoliko laži in prazne domišljije!

Mi se pa nikar ne slepimo! Terdno se deržimo tega dražega zaklada, s katerim samim si moremo pridobiti časno in večno srečo; branimo ga posebno zdaj zoper vse tatove, ki preže noč in dan, kako bi ga nam izpulili iz uma in iz serca in tudi nas seboj potegnili v v brezno, kjer je „jok in škripanje z zobmi.“ A. J.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Od katoliške družbe. Bratovšina sv. Mihela na Dunaju je o priliki, ko je bila določena papeževa nezmotljivost po vesoljnem zboru, napravila vošilno pismo do sv. Očeta (gl. „Vaterland“ št. 199 in 211), in priporoča vsem predsedstvom katoliških družb, da naj zbirajo podpise vernikov za to vošilo.

Odbor katoliške družbe za Kranjsko je sklenil to priporočilo spolniti, in sicer tako le:

1. Vošilno pismo ali adresa se iz latinskega izvirnika posloveni in potrebno število iztisov natisne.

2. Pripravile se bodo posebne pole za podpise.

3. Zunanjim družnikom se pošlje adresa ali vošilno pismo in pole za podpise, in so prošeni, naj bi izrečene misli odbora katoliške družbe razširjali, kolikor je najbolj moč, bližnjim katoličanom priložnost dali, da se podpisujejo in s tim svoje veselje naznanijo zavoljo tega častitljivega verskega določenja.

4. Tukajšnjim katoličanom, če so družniki ali ne, se bode ravno ta priložnost naklonila, ker se imajo pole za podpisovanja oddati v vse zakristije tukajšnjih farnih cerkev, pa pri g. Gerberji in g. Ničmanu.

5. Vsakemu gorečemu katoličanu, če je družnik ali ne, duhoven ali svetni, ako se želi pečati z zbiranjem podpisov in to željo besedno ali pismeno razodene predsedniku katoliške družbe, se izroči adresa in podpisne pole.

6. Do določenega časa se podpisne pole pošljejo predsedstvu katoliške družbe, katero jih dá v en zvezek zvezati in jih pošlje bratovšini sv. Mihela, da jih od onod dalje v Rim odpravi.

7. Na prvem listu tega zvezka bode slovensko vošilo na pergamentnem papirji, lepopisno olepšano in s podpisom vsega odbora katoliške družbe.

Veličanstvo Pija IX se toliko bolj skazuje, kolikor delj živi ta prečudni papež, o katerem se je móglo že v njegovih otročjih letih prašati: „Kaj koli bo iz tega deteta?“ ker že takrat je v mnogoterih nevarnostih roka Božja tako posebno nad njim čula. O koliko je preterpel „Crux de Cruce!“ Koliko je dobrega storil človeštvu, in za vse dobro — koliko bridke nevhvaležnosti mu je bilo v delež? In s koliko angelsko poter-

pežljivostjo on svoj križ nosi! Velik svetnik se sme Pij IX imenovati brez pomislika že zdaj!

Se posebno pa se moramo čuditi, ako se ozremo na to, kaj je ta častitljivi poglavar svete cerkve vse delal in doveršil na prestolu sv. Petra. Naj kdo gleda v zgodovino kterega koli slavnega moža, toliko velikih in premnogoterih dobrotnih djanj ne bode kmali kje našel, kakor v življenji Pija IX. Po daljni Aziji in Avstraliji, po južni in severni Ameriki, po vroči Afriki je vstanovil dva in dvajset novih misijonov in po raznih krajih napravil devetdeset škofij. Ravno tako je v Evropi novo vstanovil devetnajst nadškofij in pridružil jim 40 novih škofij. Skorej vse sedanje kardinale in čez 800 škofov je izvoljenih že od sedanjega papeža. Koliko zvez z naj daljnimi vladami je bilo tačas storjenih, koliko semeniš in verskih naprav vstanovljenih, koliko okrožnic do vernikov razposlanih! Očetovsko se je poganjal za uboge Poljce, neprestrašeno se obnašal do Rusije. Galikanizem na Francoskem je zlasti Pij zmagal. Za duhovno povzdigo svetnega in redovnega duhovstva nihče ni delavniši od Pija IX. V sedemnajst poblaševanjih in posvečevanjih je do 300 spričevavcev (mučencev ali marternikov), spoznavavcev, devic in vdov razglasil vrednih cerkvenega čeešenja. Lažnik je, kdor pravi, da je sv. cerkev v mraku in temi in da nič ne napreduje, zakaj kar se toliko sto in sto lét ni več zgodilo, se je dogodilo zdaj, da je namreč veliki Pij IX več verskih resnic bolj natanko pojasnil in verovati zapovedoval, namreč neomadežano početje Marije D. leta 1854, in pa ravnokar v prečastitljivem vesoljnem zboru Vatikanskem nezmotljivost Kristusovega namestnika, ako „s prestola“ razlaga svetu nauk sv. vere in keršansko nravo. Nihče pa naj ne jezika, da so to novi nauki, zakaj zmiraj jih je cerkev verovala, določila pa jih je dogmatično, ko je po previdnosti Božji čas za to prišel. Opomnimo samo zastran poslednje resnice, da nikoli ni nobena določba veljala, noben nauk vezal, ako ni papež tega poterdil, in vse pravne razmere in vredbe, vsi obredi so bili brez veljave, ako Rim, ako sv. prestol vanje ni dovolil.

Pij IX je doveršil poslednjo svojo željo, ne vemo pa, če tudi poslednje veliko delo; in če ga brezbožni še zmiraj stiskajo, če mu išejo le še in le še novih britkost napraviti, morebiti ga se celo v novič v pregnanstvo spraviti, je to le toliko bolj živo znamnje, da je velik, častitljiv, preslaven Pij IX, in da mu Bog zmagoslavje prihranjuje poslednjič vender še na tem svetu. Zivijo Pij IX! Sramujejo naj se njegovi sovražniki!

(Slovske reči) Konec leta prihajajo na svetlo šolske sporočila, ktere pa letos kažejo nekako bolj slabo letino. Sporočilo mestne glavne deške šole pri sv. Jakobu je brez vsakterega posebnega spisa; pa vendar ne iz bojazni pred „Tagblattom“, ki je prejšnje po navadi radostno obiral! Učencev v vsakdanji šoli je bilo 322, v nedeljski 96, toraj skupaj 418. Prihodnje leto mesto prevzame tudi dosedanje paralelke pri vzgledni šoli, in učiteljske službe so v ta namen že razpisane. Vodstvo dobí po novih postavah kak učitelj, in da bi keršanski nauk tu in tam podučeval tisti katehet, se neki obravnava. —

Vzgledna glavna šola in učiteljska pripravnica (Musterhaupt- und Lehrerbildungsschule) je dala svoj nemški „Jahresbericht“, v katerem dalje popisuje njeno povestnico do l. 1852 dosedanji g. ravnatelj. Učencev je štela letos 732 v 8 razredih, nedeljskih pa 189; učiteljskih pripravnikov je bilo v 1. letu 6, v 2. pa 12. Povedano je, da so imeli razun po zimi navadno šolsko mašo in so hodili po navadi tudi s procesijami. —

Viša realka ima v „Jahresberichtu“ nemški spis: „Zur Werthigkeit des Fluors“ von Prof. H. Ritter v.

Perger, brez slovenskega! Perva šola je bila v 2 razredih, in v vseh šestih je bilo na koncu učencev 251, v začetku pa 290, toraj 35 več od lani, in ta reč se na treh krajih radostno naznanja! Učnina je doslej na niži realki bila po 10 gl., na viši po 16 gl., v prihodnje ima biti na niži po 20 gl., na viši po 24 gl. — Dve leti že imajo tudi na realki godno preskušnjo, toda brez keršanskega nauka! Ta se ima zaznamjati le iz polletnih spričeval. Molitev pred in po šoli se vsled naukaza deželne vlade ima opustiti; le pri kerš. nauku smejo (?) še moliti. Tudi piše, da je učiteljstvo sklenilo, sv. Marka dan in prošnji teden „regelmässigen Schulunterricht zu halten, so wie die vorläufige Nichtwiederaufnahme der wochentägigen Schulmesse“ in da je deželna vlada poterdila ta sklep!!

Gimnazijski „Jahresbericht“ ima dva preučena spisa: „Note über die mehrfachen und willkürlichen Werthe einiger bestimmten Integrale“ von Prof. Nejedli, in: „Emendationsversuch zu Tacitus Annalen XVI. 26. von Prof. Knapp,“ tudi brez spisa slovenskega! Namesti tega morebiti ima slovenske pa nemške naloge iz više gimnazije. Pri VI b in VII jih je pod eno številko nemških po 3, 4, celo 9! Ubogi dijaki! Ali so jih volili si svobodno, ali so jih obdelovali vseh 9? — Učencev je bilo očitnih na koncu 517 in 9 vnanjih, toraj 31 manj od lani. Med letom jih je izostalo 78. Po nekterih razredih jih je bilo pač malo, po 29, 27, tudi le 24. Kako bode s cerkvenimi obhajili, iz sporočila ni še razvidno: šolsko mašo ob delavnikih so imeli samo do 19. oktobra. Za godno preskušnjo je pri premožniših plača bila 6 gl., pri privatnih 18 gl. Šolskih daril ali premij ni bilo letos ne na gimnaziji ne na realki. Prihodnje leto se prične s slovesno sv. mašo 1. oktobra, in na obéh učiliših bode že nekterokrat omenjena sprejemna skušnja, za katero se jim je oglašiti 28. ali 29. septembra.

Kakor se v velikem stroji in prestroja Avstrija, tako se imajo prestrojiti tudi ljubljanske šole. Preč. g. ravnatelj K. Legat je že imenovan za korarja v Novomestu; g. J. Rozman ima odstopiti, in vodstvo prevzeti kak učitelj; na realki je za dosedanjim ravnateljem g. T. Šrajem prevzel vodstvo začasno prof. J. Dřizhal. Sploh se vidi, da po mislih nove dobe duhovni niso več za rabo. Ali bodo neduhovski res bolj vodili našo mladino, se bo pokazalo v prihodnje. — Ker šolska mladina po srednjih šolah letos pervikrat ni dobila nobenih daril, so v nekako domestilo založniki „Zlatega Veka“ 50 najboljšim učencem na gimnaziji in na realki podarili to spominico.

Pismo bratovšine sv. Mihela na Dunaji

do

sv. Očeta Pija IX

o priložnosti, ko je sv. cerkveni zbor v Rimu določil in izrekel papeževo nezmotljivost.

Sveti Oče!

Vsi verniki in tudi mi udje bratovšine sv. Mihela smo težkega in tesnega serca pričakovali veselega sporočila in zagotovila iz Rima, da bode cerkveni zbor za slavno in veličastno versko resnico določil in izrekel, da je papež nezmotljiv, kadar govori in uči kot namestnik Kristusov in naslednik sv. Petra o verskih in nravnih resnicah. In to se je zgodilo.

V tem se kaže roka Božja in je čudapolno v naših očeh. Nebesa se radujejo in zemlja se veseli, ker mir in edinost se vračata. Naj se veseli naša mati sv. Cerkev, ker po dolgem trudu in mnogih ugovorih se vsi verni čutijo, da so terdneje združeni v edinosti in pokorščini, in da so prejeli zraven brezmadežne Matere vsled božjih

obljub tudi nezmotljivega očeta in pastirja. Res, v Vas, sv. Oče, kot v glavarji in učeniku, je Cerkev edina; v Vas, kot v višjem duhovnu in učeniku, je Cerkev sveta; v Vas, kot v vodniku in pastirji, je Cerkev katoliška; v Vas, kot v nasledniku sv. Petra, je Cerkev apostoljska.

Ponižno pademo h kolenom Vaše svetosti in spoznamo s cerkvenim zborom v Kartagi: „Ti si predstojnik hiše Božje in varh Gospodovega vinograda.“ Spoznamo s cerkvenim zborom v Aleksandrii: „Ti si pribežališe škofov in varno zavetje vsega katoliškega občestva.“ S sv. mučenikom Ignacijem spoznamo v Vas „apostoljski studenec,“ s Teodorom Studitom „pervega očeta vsih pastirjev, naj višjega in apostoljskega glavarja vesoljne cerkve in vsih očakov, kneza pastirjev, čigar sodbe morajo vsi iskati in jo sprejeti, vsi zajemati gotovost vere.“ Toraj smo pokorni besedam Gospodovim, in iz vsega serca in vse duše verujemo, da ste Vi pervak na vsi zemlji in postavni pravi naslednik apostoljskega pervaka sv. Petra, pravi namestnik Kristusov, nezmotljivi oče in učenik vsih vernih, kateremu je v sv. Petru dana vsa oblast, pasti, voditi in vladati Cerkev Gospodovo.

V Vas toraj občudujemo in spoznamo vsake zmote prostega, tedaj varnega vodnika v zveličanje, varno zavetje sv. vere, neomahljiv steber resnice, popolnega ravnavca v nravnih rečeh in učenika, ki ga vsi poslušati morajo.

Res, sv. Oče, z vsim svetom tudi mi Vam vošimo in zedinjamo staro vero naše domovine, katoliške Avstrije, z vero vsih katoličanov po vsem svetu, — naše veselje in priserčnost z veseljem in radovanjem vesoljne Cerkve.

Naš sveti patron in branitelj sv. Cerkve, sv. Mihel nadangelj, — ki je vedni poslanec pri čudapolnih dogodbah, — pa naj brani in varuje Cerkev Božjo v naših nevarnih dnevih, in naj varuje tudi Vas, sv. Oče in glavar vojskujoče Cerkve, in naj Vam pomaga v neprenehljivem boji zoper kačo, da zmagate vse sovražnike, in da bodo vsi ljudje v veri rešeni in mir in edinost dosegli.

Naj bi Vam, ko Vam je vse dobro in verno všeč, bila tudi naša vošila všeč, vsaj pridejo iz dobrega in preserčno vdanega serca, in ponižno prosimo, blagovolite sv. Oče blagosloviti nas, naše rodovine in prijatelje.

Vaše svetosti naj zvestejši in popolnoma vdani sinovi.

Podpisani prednik in udje
bratovšine sv. Mihela.

V Celovcu se menda šopiri nekaka nemško-narodna družba s svojim sočutjem za Pruse in jim celo telegrame v Berlin pošilja. Dečaki bi bili blezo radi od Prusov še bolj oropani in še bolj ošibani. — Pri tem pa vender vedno dobra reč po Koroškem napredva, zlasti s pomočjo katoliških družb in časnikov.

Z Dunaja so te dni prišle tehtne novice. Češki deželni zbor je razpušen in zdajci se ima na novo voliti. — Na 20. avgusta so sklicani deželni zbori, razun češkega, kateri se snide 27. avg. in teržaškega, ki se prične 2. kim. — Deržavni zbor na Dunaju se ima pričeti 5. kim. — Sklicanje zborov in razrešenje češkega zbora opirajo na sedanji rezni stan, v katerem krona in vlada svojih svetovavcev potrebuje. Kar češki zbor tiče, Potocki pravi, da tudi zdaj še nima vlada polnega poroštva, da bi od ondod prišli poslanci v deržavni zbor, vender pa da naj se zarad razpora v znotranji politiki ne izločuje celi narod od vdeleževanja pri tako tehtnih prašanjih za varnost in blagor skupne domovine, ter naj se mu priložnost dá k sodelu.

Med tem ko se iše po eni strani zidati in se narodi

k delu kličejo, se pa po drugi strani dalje podira. S patentni za sklicanje zborov ob enem naznanja „Wiener Ztg.“, da po ministerskih posvetovanjih, ki so jih imeli vsled „naznanjene papeževe nezmotljivosti,“ je popolnoma odpravljena pogodba s sv. Očetom, storjena l. 1855, ali tako imenovani konkordat. Kaj ima nedolžna katoliška dogma o nezmotljivosti opraviti z veljavo konkordata, mora že neki boljše vediti protestant Beust, kakor pa drugi vsakdanji ljudje. Kakor vsi udarci zoper cerkev zadevajo roke same, ktere jih vihté, tako bode brez vsacega dvoma tudi s tem. Pij IX se hujšim gromom in treskom ni dal prestrašiti od poti, ktero mu je zaznamnjala previdnost Božja, in tudi ta ga ne bo poderl. Kar pa tiče nezmotljivost, je ona verska resnica katoliške cerkve, ki jo mora vsak katoličan verovati kakor vsako drugo versko resnico; podvergli so se tudi tisti, kteri so poprej nasprotovali, in minister, kteri zdaj v tej reči kljubuje, je v nasprotju z vero avstrijskih ljudstev in narodov.

Iz Rima se nam piše, da večji del škofov, ki niso bili pričujoči pri četerti seji vesoljnega zбора, je pismeno naznanilo, da z vsimi določitvami, ki jih bodo pri ti seji očetje zбора naznanili in jih sv. Oče poterdili, se oni strinjajo in so prepričani, da sv. Duh je doveršenje onih določitev vzkročoval in vodil.

Tudi nam je neki rimski gospod pripovedoval, da so se avstrijski škofje k zadnjemu v vsih rečéh zedinili z večino očetov vesoljnega zбора.

Kar ni šlo škofov iz Rima, so se potaknili po vilah in grajšinah po deželi okoli Rima, kjer je zavoljo bližnjih gorá nekoliko hladneje.

Smert škofa Stahl-a iz Vircburga, 13. julija, je menda že znana.

Iz Rima. Konstitucija, ki je bila pri četerti vesoljni seji vatikanskega cerkvenega zбора določena, in ktere smo zadnjič bralcem le konec naznanili, se v svoji celoti tako-le glasi:

Pij, škof, hlapec hlapcev Gospodovih, s poterjenjem svetega cerkvenega zбора, v večni spomin.

Večni Pastir in Škof naših duš je zavoljo tega, da bi zveličavno delo odrešenja stalno storil, sklenil sveto cerkev postaviti, da bi bili v nji kakor v hiši živega Boga vsi verni zbrani z vezjo ene vere in ene ljubezni.

Torej je pred svojim poveličanjem prosil Očeta ne samo za aposteljne, ampak tudi za nje, ki imajo v njega verovati po njih besedi, da bi bili vsi eden, kakor sta Sin in Oče eden. (Jan. 17., 1., 20. id.) Kakor je tedaj poslal aposteljne, ki si jih je s sveta izvolil, kakor je bil sam poslan od Očeta; tako je hotel, da bodo v cerkvi pastirji in učeniki do konca sveta.

Da so pa škofje sami edini in nerazdeljeni (episcopatus unus et indivisus), in da se po nasprotni zvezi duhovnov množica vernikov ohrani v edinosti vere in občestva (communio), je On (Jezus) drugim aposteljnem postavil na čelo sv. Petra, in v njem je vstanovil vedno pervenstvo (principium) in vidni temelj obojne edinosti, da se na njegovo trdnost zida večten tempelj in da na stanovitnosti te vere častitljiva cerkev v nebo kupi. (S. Leo M. serm. 4 (al. 6.), c. 2 in diem Natalis sui.) In ker vrata peklenške dan za dnevom vse na okrog z večjim sovraštvom butajo zoper od Boga postavljeni temelj cerkve, da bi jo razdjale, ako mogoče; torej Mi v varstvo katoliške čede, v nje ohranjenje in razširjanje potrebno spoznamo, s poterjenjem svetega cerkvenega zбора, nauk o vstanovitvi, stalnosti, in bistvu svetega apostoljskega pervaštva (primatus), na nekterem je zastavljena moč in trdnost vse cerkve, predložiti vsim vernim, da ga verujejo in se ga deržé po nekdanji in vedni

veri vesoljne cerkve; zavreči pa z zasluženo obsodbo nasprotne in Gospodovi čedi tako škodljive pomote.

I. poglavje.

Od vstanovitve pervaštva apostoljskega v sv. Petru.

Učimo torej in določimo, da po spričevanjih evangelija je bilo pervaštvo oblasti čez vso cerkev neposrednje in naravnost svetemu aposteljnu Petru objubljeno in podeljeno. Le edinega Simona — namreč, kteremu je že popred rekel: ti boš Cefas (cephas glava) imenovan (Jan. 1, 42.), po tem ko je bil on izustil svoje spoznanje: ti si Kristus, Sin živega Boga, (le edinega Simona) je nagovoril Gospod s temile besedami: „Blagor tebi, Simon, Jonov sin, ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, kteri je v nebesih; in jez ti povem, ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in vrata peklenške je ne bodo zmagale; in tebi bom dal ključe nebeskega kraljestva, in kar boš zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih; in kar boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 16—19.) In le edinemu Simonu Petru je Jezus po svojem vstajenju oblast naj višjega pastirja in vodnika čez ves svoj ovčnjak podelil, rekoč: „Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce.“ (Jan. 21, 15 - 17.) Temu tako jasnemu nauku svetega pisma, kakor ga je vselej razumevala katoliška cerkev, so očitno nasprotne krive menitve onih, ki od Kristus Gospoda v njegovi cerkvi vstanovljeno vladilo podirajo in tajé, da je Peter sam pred drugimi aposteljni, bodi si pred vsakim posebej, bodi si pred vsimi skupaj, obdarovan s pravim in resničnim pervaštvom oblasti od Kristusa, ali pa ki terdijo, da to pervaštvo ni bilo izročeno neposrednje in naravnost svetemu Petru samemu, ampak cerkvi, in po tej njemu kakor cerkve služabniku podeljeno.

Ako tedaj kdo reče, da sv. Peter apostelj od Kristusa Gospoda ni bil postavljen za poglavarja vsih aposteljnov in vidno glavo vse bojevavne cerkve, ali pa da je od našega Gosp. Jezusa Kristusa on prejel le pervenstvo časti, ne pa tudi prave in lastne oblasti: naj bo zunaj cerkve.

Iz Amerike piše 6. jul. č. g. mis. Trobec: Pri nas tu že nismo skoraj dva mesca nič dežja imeli, in strašno vročino ves čas (100 stop. Farenheit v senci, to se pravi vroče biti). Zdaj je pa ravno začelo prav lepo deževati, ali kaj ker bo le malo pomagati zamoglo, kajti vse je že grozno škodo terpelo; letina kaže, da bo slaba. Vse drugo tu je pri starem. Toliko samo v naglici, pri priložnosti kaj več. Z Bogom!

Razgled po svetu.

Iz Prage naznanujejo, da je bila pri katoliškem shodu 24. u. m. naj manj 2000 ljudi pričujočih. Petdeset liberaluhov pa je shod z nesramnim rogoviljenjem tako motilo, da se je mogel v dvorano v grad umakniti in ondi privatno zborovati.

Iz Rima dopisnik 22. jul. v „Unità catt.“ naznanuje in zanesljivo zaterjuje, da precej po slovesni seji v cerkvenem zboru 18. jul. so tisti kardinali, ki niso bili pri seji, sv. Očetu osebno naznanili, da se popolnoma in radovoljno zlagajo z razglašeno versko resnico o papeževi nezmotljivosti. Ti kardinali so: Dunajski vikši škof, praški vikši škof, Matheu iz Bezansona, in knez Hohenlohe, ki ima v Rimu svoj sedež. Enako sta naznanila svoje soglasje s koncilijem nepričujoča kardinala Mattei in Orfei, akoravno je bilo vse sploh znano, da sta vdana določeni resnici. Da molčimo o drugih, naj omenimo še mogunškega škofa Kettelerja in Msgr. Meroda, ki sta enako storila. Vidi se tedaj, kako vse nečimerno žvekanje in prerokovanje judovsko rogovilskih časnikarjev v nič razpada. Na

taki sramoti bodo ostali ti gospodički, da bi bili rudeči kakor kuhani raki, ko bi imeli še kaj sramožljivosti. Katoliški cerkvi se ni prav čisto nič bati; bati vsega hudega pa se je tistim, kateri ji terdovratno nasprotvajo še po izrečenem določilu vesoljnega zbora, in tistim, ki so ji nepokorni in njenih naukov ne spolnujejo, akoravno so zapisani v katoliških kerstnih bukvah.

Iz francosko-pruske vojske. Moža, ktera sta pred štirimi leti „barantije“ kovala, kako bi tuje dežele napadala in delila, sta se zdaj med seboj strašno spopadla in ze se je pričela kervava vojska. 2. avg. ob 11 dopoldne, kakor nove poročila pravijo, so Francozi mejo prestopili, topništvo pa je neutegoma nasprotnike pregnalo iz mesta, ter je bilo v eni uri vsega konec. Napoleon sam s cesarovičem je bil pričujoč. Napad je bil tako silovit, da francoske zgube niso bile velike. Saarbrücken je prusko mesto ob francoski meji, ob vodi Saari, v trierskem okrogu, in ima blezo kacic 10.000 prebivavcev.

Razne novice. „Novice“ pravijo, da zdaj ko se odpravi konkordat, strašni tern v peti liberalcev, bomo evenkali samo s srebrom in zlatom, naša armada bode povsod zmagala, kjer se bode prikazala... Nekdo je pa še djal, da vsak kmetič dobi zato hlebec kruha in masele vina, — — če ga bo plačal, in po vsih germih bodo visele žemlje, — če jih bode kdo nanje obesil. — Sliši se, da vsa francoska vojna ima 10. avg. Rim zapustiti. Katoliška cerkev nima skorej več prijatelja med mogočnimi na zemlji; ima pa svojega nevidnega poglavarja, ki je „Gospod vojskinih trum,“ in torej se ji ni nič bati, prav nič ne. — Vojaki francoski že zapuščajo rimsko zemljo. Italijanska vlada zbira kardela ob rimski meji. Se vé da, iz Rima mavtarjem strašna nevarnost žuga! —

Iz Ljubljane. Mil. škof Mrak so zdaj v Ljubljani; to nedeljo bodo imeli veliko sv. mašo v Šmarji pri prečast. gosp. dekanu Mat Brolih-u; potlej bodo obiskali svoje prijatelje po Dolenskem, zlasti proti Novomestu itd. ter se bodo vernili naj berže po železnici v Ljubljano in potem nazaj v Ameriko, naj prej ko bo moč. Z njimi pojde bogoslovec 1. leta g. L. Možina, in sliši se, da skorej gotovo tudi eden mlajših g. kaplanov.

Izročili smo zopet mil. škofu lepe darove, ki so jih dobrotniki zanje skladali, in torej v Njih imenu nanzanjamo premilim rojakom naj serčniši zahvalo. Opomnimo naj, da poprej zbrane dobrotne zneske smo jim bili izročili takrat, ko so šli skoz Ljubljano v Rim; kakor smo že povedali, nekaj smo jim bili poslali po čast. gosp. fajm. Jan. Potočniku v Rim; blizo 500 gl. smo oddali zdaj, ko so se povernili iz Rima; med poslednjim darom sta tudi lepa zneska od „neusušljivih“ †† in od preč. gosp. P. na Z. L. V resnici potrebni so mil. škof, darovi so dobro naloženi, prečastiti gosp. misijonar ne bodo pozabili moliti za dobrotnike. Bog bode povračal sto- in stoterno.

Tudi prečast. gosp. misijonar Jožef Buh so še na Kranjskem, hité pa že v misijon nazaj. Z njimi pojde menda mladeneč s Trate, ki želi nadalje za misijonarja se izučiti, pa sestra g. misijonarja Trobica k svojemu bratu, in morebiti še kateri drugi. Lepa je katoliška serčnost in gorečnost! Mi Slovenci imamo še veliko navdušenih serc; Bog daj vsem, da bi mogli veliko veliko delati in doseči za razširjanje kraljestva Božjega!

Katoliška družba bode 21. tega mesca, to je, v nedeljo po velikem Šmarnu imela na Šmarni gori duhovno opravilo s pridigo in darovanjem za uboge.

Pred sodnijo je bil 3. t. m. gosp. Ant. Golobič,

kaplan v Cirkljah, tožen, da je lansko leto o Binkoštih na prižnici zabavljajl čez gosposko, jo dolžil krivice itd. Prisegle so tri priče zoper njega, pet pa za njega, da ni res, kar ga dolže. Zagovarjal ga je izverstno dr. Kosta. Zatoženec je bil spoznan za nekrivega.

V deželni šolski svet so izvoljeni za Kranjsko: Stolni dekan dr. Jan. Kr. Pogačar, kan. Zavašnik, prof. Mih. Peternel, in učitelj Praprotnik.

Shod katol. družbe v Gradcu, zadnjič naznanjen, je odložen do sredi mesca kim. Bolj natanko se bo o svojem času povedalo.

Poziv.*)

Avstrijsko patriotično pomočno društvo na Dunaju je v ožigled pogubne vojske, ki se je vnela na zahodu Evrope, izdalo po načelu stroge nevtralnosti vzklic do ljudstva, da naj v pomoč priteče ranjencem in nesrečnikom obeh zopernih si strank, bodi z gotovim denarom bodi z blagom.

Vzbudilo je patriotično društvo s tim hvaležen spomin na obilno pomoč, ki so jo v času hude vojskine stiske dobivali avstrijski ranjenci od nemških in francoskih društev in ljudomilih zasebnikov iz vnanjih dežel.

Prebivalci na Kranjskem! Z enakim načelom človeškega sočutja in v isti cilj in konec se do vas obrača podpisano gospinsko društvo ljubljansko, in prosi Vas, da svoje blagodare doprinesete v denarju in blagu s posebno določenim namenom ali brez istega. Prineske blagovolite poslati društvenemu tajniku Rudolfu Endlicherju (na novem tergu hiš. št. 219), od koder se pošljejo patriotičnemu društvu na Dunaj, da jih ono odpravi, kamor in kakor so namenjeni.

Od odbora gospinskega društva za ranjene in bolne vojake.

V Ljubljani 28. julija 1870.

Vihelmina baronica Conrad-Eibestfeld-ova l. r.,
predstojnica.

Rudolf Endlicher l. r., tajnik.

Duhovske spremembe.

Postavljeni in prestavljeni so naslednji čč. gospodje: Fr. Andrejak, novoposvečenec, kot duh. pomočnik na Berdo, zavoljo bolezni g. Petra Perjatla; — Ant. Brodnik iz Kamnika v Komendo; — Fr. Vrančič, s Polhovega gradca v Kamnik; Jan. Porenta, novoposv., v Polhov gradec; — Sim. Robič iz Šentjurja za beneficijata v Olševke; — Val. Skul iz Dola v Šentjur; — Fr. Jarec, novoposveč., v Dol; — Jan. Čadež iz Senožec na kaplanijo v Matenjo vas; — Jan. Zagorjan z Rovt v Senožce; — Fr. Rus, novoposv., v Rovte. — Fara Preska je razpisana 25. julija. — Umerla sta: č. g. Val. Bergant, fajm. v Vodichah, 28. julija, in fara vodiška je razpisana 30. jul., in č. g. Kajetan Hueber, čemšeniški fajm. v pokoju, 1. avg.; tudi čemšeniška fara je 3. avg. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. „Et pugnabit pro Eo orbis terrarum contra insensatos“ 4 gl.

Za mil. škofa Mraka. Neimenovana devica 1

tol. za 2 gl. 12 kr. st. den. in 1 gl. sr. J. Kajžar 1 gl.

Za pogor. v Martinjaku. G. J. Jaklič 1 gl.

50 kr. J. Kajžar 50 kr. J. O. iz Podl. 2 gl.

Za pogorelce v Šent-Rupertu. G. J. Jaklič 1 gl. 50 kr. — J. Kajžar 50 kr. †† 10 gl.

*) Zanašaje se, da gospejsko društvo ne bode razločka delalo, ako se tudi drugi naši sosodje žugajo spopasti, n. pr. ob jugu, vzhodu, severu, itd., razglasimo ta „Poziv“, če tudi je v prid tistim, ki so nam hudo delali. Vr.